

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 37.074.5

НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Майданюк І.З., доктор філософських наук, професор (mira@nubip.edu.ua)

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Питання національної безпеки – одне з найважливіших питань політики кожної держави, яке для України в час повномасштабного вторгнення російського окупанта стало особливо актуальним. Існує думка, що коли поняття “національна безпека” увійшло в політичний лексикон, воно вживалося передусім як синонім обороноздатності держави, воєнної та політичної безпеки. Проте ще у 1947 році Президент США Г. Трумен підписав Закон “Про національну безпеку”, у якому визначив її як інтеграцію питань внутрішньої, зовнішньої та воєнної політики в інтересах вироблення урівноваженого підходу до вирішення проблеми використання США різних засобів – воєнних і невоєнних у своїй зовнішній політиці для забезпечення власної безпеки [5].

Згідно із Законом України “Про основи національної безпеки України”, під поняттям “національна безпека” розуміється захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам [2]. І хоча у такому визначенні немає згадки про значення сфери національної культури для національної безпеки, все більше дослідників вважають, що “національна безпека” є поняттям, яке характеризує ступінь (міру, рівень) захищеності

життєво важливих інтересів, прав та свобод особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз або ступінь відсутності загроз правам і свободам людини, базовим інтересам і цінностям суспільства та держав [1], тобто розглядають проблему національної безпеки під різними кутами зору. Тут уже є всі підстави стверджувати, що збереження культурної самобутності входить до важливих інтересів, людини, суспільства і держави, а оскільки вона є основою національної культури, то і національна культура є одним із чинників національної безпеки.

Звісно, в умовах тотальної глобалізації і культурного розмаїття відбуваються процеси, які уніфікують культурний простір, проте навіть у такій ситуації варто розуміти, що ознакою цивілізованості є право кожної культури на самостійне існування і розвиток, відкриття нових обривів на фоні підтримки культурної багатоманітності. Тому варто погодитися із думкою Наталі Сербіної, яка вважає, що на нинішньому етапі існують як зовнішні, так і внутрішні загрози культурній самобутності. До зовнішніх дослідниця відносить розмивання національної ідентичності, девальвацію національних культурних цінностей, зміну політико-ідеологічної культури на масову комерціалізовану культуру, трансформацію традиційної системи світоглядних орієнтацій, трансформацію культурного простору України у “буферну зону” інокультурної продукції як підміну “діалогу культур; до внутрішніх - відчуження певних культурних груп від динаміки культури, маніпулювання ідеями мультикультуралізму, культурними правами етнічних меншин з метою експансії, збереження монопольного статусу чи розколу у культурному просторі українського суспільства [3].

Не зовсім сприятливим чинником для збереження самобутності національної культури стало геополітичне положення України на карті Євразії на перехресті Заходу і Сходу, адже внаслідок належності до різних природно-географічних обширів вона опинилася у сфері впливу кількох різних за своєю суттю культурних світів (західноєвропейського, балканського та азіатського). Підлила лою до вогню і політика гейтингу з боку совєтської влади, наслідки чого переживаємо донині.

Аби вийти із несприятливої ситуації, варто не лише по-новому висвітлювати культурологічні проблеми всередині країни, а й пропагувати українську культуру за її межами, адже, на думку Миколи Томенка, українську культуру не достатньо знають у світі [4]. Так, станом на 2023 рік у Всесвітньому реєстрі культурної спадщини ЮНЕСКО представлено всього 8 українських об'єктів що, за даними Вільної енциклопедії, приблизно становить 0,69% від загальної кількості об'єктів Світової спадщини у світі.

Сподіваємось, що у нелегкому процесі розбудови української держави після перемоги над загарбником національна культура займе належне місце і як частина ціннісної системи відіграватиме чималу роль у становленні національної безпеки.

Перелік посилань

1. Глобальна та національна безпека / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук та ін. / за заг. ред. Г.П. Ситника. – Київ : НАДУ, 2016. – 784 с.
2. Про основи національної безпеки України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2003. - № 39.
3. Сербіна Наталія. Культурна самобутність як чинник Національної безпеки України *Wschodnioznawstwo* 3, 175-182 2009. <https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Wschodnioznawstwo/Wschodnioznawstwo-r2009-t3/Wschodnioznawstwo-r2009-t3-s175-182/Wschodnioznawstwo-r2009-t3-s175-82.pdf>.
4. Томенко М. Україна: країна, яку ми любимо, держава, якою ми пишаємося / Микола Томенко // Сім чудес України / М-во культури України, Нац. парламент. б-ка України ; авт.-упоряд. О. О. Галганова. – Київ, 2011.
5. U.S.National Security Policy and Strategy: Documents and Policy Proposals / (edited by) Sam C.Sarkesian with Robert A. Vitas. Greenwood Press, Inc. 88 Post Road West, Westport, Connecticut, 1988. – P. 9.